

ÄMNESDEL

SLÖJD åk 1-9

Innehåll

SLÖJD	2
Läroämnets övergripande syfte åk 1-9	2
Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 1-2	2
Centralt innehåll åk 1-2.....	3
Mål, kompetenser och kunskapskriterier för åk 1-2	4
Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 3-4.....	5
Centralt innehåll åk 3-4.....	6
Mål, kompetenser och kunskapskriterier för åk 3-4	7
Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 5-6.....	9
Centralt innehåll åk 5-6.....	10
Mål, kompetenser och kunskapskriterier för åk 5-6	11
Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 7-9.....	14
Centralt innehåll åk 7-9.....	14
Mål, kompetenser och kunskapskriterier för åk 7-9	16

SLÖJD

Läroämnets övergripande syfte åk 1-9

Undervisningen i slöjd ska syfta till att eleven utvecklar intresse för och kunskaper i olika hantverk samt förmåga att arbeta med olika material, uttrycksformer och teknologi. Eleven ska utveckla förståelse för slöjdprocessen i sin helhet. Undervisningen ska ge eleven förutsättningar att utveckla idéer, överväga olika lösningar, framställa föremål och utvärdera resultat. Undervisningen ska bidra till att väcka elevens nyfikenhet att utforska och experimentera med olika material och att ta sig an utmaningar på ett kreativt och innovativt sätt.

Eleven ska ges möjlighet att utgående från sina egna intressen, enskilt och tillsammans med andra, planera och framställa produkter som upplevs meningsfulla. I slöjdundervisningen ska eleven utveckla förståelse för tekniska tillämpningar och hur de används i vardagen. Slöjdundervisningen ska utveckla elevens rumsuppfattning, taktila känsla och förmåga att skapa med händerna.

Slöjdundervisningen ska inspirera eleven att sätta en personlig prägel på sina arbeten. Eleven ska ges möjlighet att träna sin känsla för stil och formtraditioner genom att uppleva och skapa bruksföremål och konsthantverk. Undervisningen ska också sträva till att väcka en känsla för färg, form, kvalitet, olika materials egenskaper och ekonomiska värde hos eleven. Undervisningen ska inrikta sig på att eleven lär sig sådana färdigheter som i första hand behövs i det praktiska livet.

Undervisningen ska ha ett normmedvetet förhållningssätt och belysa slöjd och hantverk i samhället ur olika perspektiv. Undervisningen ska främja jämlikhet, jämställdhet och gemenskap samt lyfta värdet av mångfald.

Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 1-2

I årskurserna 1–2 är undervisningen i slöjd en kombination av teknisk slöjd och textilslöjd med uppdraget att inspirera och introducera eleven till arbetssätt och material inom båda slöjdformerna. Eleven ska få uttrycka sig med olika tekniker och material samt utveckla sin kreativitet och problemlösning förmåga. Eleven ska introduceras till slöjdprocessen som helhet och få öva sig att skapa en färdig produkt utgående från en egen idé. Undervisningen i slöjd ska uppmuntra eleven att värdesätta och utvärdera sitt eget och andras arbete.

Lärmiljöerna i slöjd ska vara ändamålsenliga, trygga och mångsidiga och omfattar förutom den fysiska miljön även sociala situationer och sammanhang samt digitala miljöer. Eleven ska få möjlighet att arbeta både enskilt och tillsammans med andra. Med hjälp av olika arbetssätt uppmuntras eleven att delta, vara aktiv och ta ansvar. Funktionella metoder där eleven erbjuds fysisk aktivitet, delaktighet och interaktion uppmuntras i undervisningen. Fantasi, historier, drama, lek, spel och naturen används som stöd för planeringen och arbetet. I undervisningen används arbetssätt som är typiska för tekniskt arbete och textilarbete.

Slöjd

Ergonomiskt riktiga arbetssätt och arbetsställningar genomgås och tillämpas inom slöjdundervisningen. Vikten av att följa säkerhetsföreskrifter betonas i alla delar av slöjdprocesserna.

Ett språkutvecklande arbetssätt ska användas och digitala verktyg ska integreras i undervisningen på ett naturligt sätt. En helhetsskapande undervisning genom bland annat ämnesövergripande samarbete uppmuntras.

Centralt innehåll för åk 1-2

Arbetsprocessen inom textilslöjd och teknisk slöjd

Eleven introduceras till arbetsprocessen i slöjdarbete. Eleven ska ges möjlighet att planera slöjdprodukter utgående från sina egna upplevelser och fantasivärldar. Digitala verktyg introduceras som hjälpmedel i idéarbetet, planeringen och dokumentationen.

- olika sätt att hämta inspiration och idéer
- planering genom enkla skisser
- introduktion till olika sätt att dokumentera slöjdprocessen
- utvärdering av produkter

Tekniker och material

Eleven erbjuds möjligheter att utforska olika material och tekniker. Eleven tillverkar slöjdprodukter utgående från egna eller gemensamma planer. Eleven använder olika slöjdremskap för att klippa, fästa, sätta ihop, forma och bearbeta material på ett ändamålsenligt sätt. Eleven ska få träna finmotorik, fingrarnas muskulatur och koordination öga-hand. Eleven introduceras till verktyg inom teknisk slöjd.

- *material*: t.ex. olika textilmaterial, trä, papper, kartong och naturmaterial
- *arbetsredskap*: t.ex. olika synålar, sax och slippapper
- *tekniker*:
 - o olika garntekniker
 - o slipa
 - o klippa, vika, riva av
 - o trä på nål, göra knut och fästa tråd
 - o förstygning och langettstygn
 - o mönsterplacering på tyg och knappnålsanvändning
 - o hopfogningsmetoder
 - o enkel vävning
 - o stämpeltryck

Hållbarhet

Innehållet ska belysa förhållandet mellan slöjd och hållbar utveckling. Eleven ska introduceras till hållbara val i slöjdprocessen.

- återvinning och återanvändning av material och produkter

Mål, kompetenser och kunskapskriterier för åk 1-2

Utvärdering och respons ska vara handledande och sporrande. Syftet med responsen är att stöda elevens utveckling av kunskap och färdigheter inom alla delområden. Utvärderingen ska grunda sig på mångsidig information om elevens lärande, kunskaper, arbete och framsteg. Genom formativa arbetsätt blir utvärderingen en naturlig del av läroprocessen.

I årskurserna 1-2 är det specifika uppdraget för undervisningen i slöjd:

- att väcka elevens intresse för slöjdprocessen
- att låta eleven pröva olika material och tekniker
- att uppmuntra eleven att hitta kreativa lösningar.

Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens som anknyter till målet	Kriterier för goda kunskaper vid slutet av åk 2
Väcka elevens intresse, nyfikenhet och inspiration för kreativt och experimentellt slöjdarbete.	Eleven utvecklar intresse och nyfikenhet för slöjdarbete.	C, E, F	<i>Intresse och nyfikenhet utvärderas men används inte som grund för omdöme.</i>
Introducera eleven till att se sitt eget lärande och iakttä sin arbetsprocess genom självutvärdering och kamratrespons.	Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sitt eget lärande och arbetsprocess.	B, C, E	<i>Självutvärdering och kamratrespons används inte som grund för omdöme.</i>
Arbetsprocessen			
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för goda kunskaper vid slutet av åk 2
Handleda eleven att genomföra en hel slöjdprocess och berätta om slöjdarbetet och den färdiga produkten.	Eleven utvecklar förståelse för slöjdprocessen.	B, C, D, E	Eleven kan utföra enkla slöjdarbeten och berätta om arbetsprocessen.
Introducera eleven till kreativt arbete och problemlösningsuppgifter inom slöjd.	Eleven utvecklar kreativitet och problemlösningsförmåga.	C, E, F, G	Eleven kan lösa problem och uttrycker kreativitet i sitt arbete.
Tekniker och material			
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för goda kunskaper vid slutet av åk 2
Introducera eleven till ämnesspecifika ord och begrepp.	Eleven utvecklar förståelse för ämnesspecifika ord och begrepp.	A, B, E	Eleven kan benämna de vanligaste arbetsredskapen som används.

Slöjd

Introducera eleven till olika material och tekniker inom slöjdarbete.	Eleven utvecklar kunskap om material och tekniker inom slöjdarbete.	B, C, D, G	Eleven kan använda olika material och tekniker.
Hållbarhet			
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för goda kunskaper vid slutet av åk 2
Introducera eleven till hållbart arbete och ansvarsfull användning av material.	Eleven utvecklar förståelse för hållbarhet inom slöjdarbete.	H	Eleven känner till återanvändningsmöjligheter och ansvarsfull materialanvändning.
Introducera eleven till säkerhetsaspekter inom slöjdarbete.	Eleven utvecklar förståelse för säkerhet och trygghet i slöjdarbete.	H	Eleven känner till säkerhetsaspekter inom behandlade tekniker.

Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 3-4

I årskurserna 3–4 ska slöjdundervisningen delas upp i teknisk slöjd och textilslöjd. Undervisningens uppdrag i båda slöjdformerna är att stöda elevens förmåga att utföra en slöjdprocess i sin helhet. Genom språkutvecklande arbetssätt ska undervisningen stöda eleven att lära sig ämnesspecifika begrepp, ord och termer kopplade till båda slöjdformerna.

Eleven bekantar sig med olika materials egenskaper och blir bekant med hur egenskaperna kan utnyttjas och vilka lösningar de möjliggör. Eleven ska vägledas i att kunna välja mellan olika arbetsmetoder, arbetsredskap, maskiner och anordningar samt att arbeta med hjälp av dem. Lärmiljöerna i slöjd ska vara ändamålsenliga, trygga och mångsidiga och omfattar förutom den fysiska miljön även sociala situationer och sammanhang samt digitala miljöer. Eleven ska få möjlighet att arbeta både enskilt och tillsammans med andra. Funktionella metoder där eleven erbjuds fysisk aktivitet, delaktighet och interaktion uppmuntras i undervisningen.

Digitala verktyg ska integreras i undervisningen på ett naturligt sätt, bland annat genom att använda olika läromedel, plattformar för lärande, ritprogram och digital bildredigering samt att skapa ritningar och modeller som stöd för det egna arbetet och planeringen. Nyfikenhet för lokalt förankrad slöjd väcks genom t.ex. kontakt med sakkunniga, studiebesök, utställningar osv.

Ergonomiskt riktiga arbetssätt och arbetsställningar genomgås och tillämpas inom slöjdundervisningen. Vikten av att följa säkerhetsföreskrifter betonas i alla delar av slöjdprocesserna.

En helhetsskapande undervisning genom bland annat ämnesövergripande samarbete uppmuntras.

Centralt innehåll för åk 3-4

Arbetsprocessen inom textilslöjd och teknisk slöjd

Eleven utvecklar förståelse för hela arbetsprocessen i slöjdarbete. Eleven lär sig att planera, utföra, dokumentera och utvärdera olika slöjdprodukter. Eleven lär sig att utarbeta en plan för att framställa en egen produkt och utvecklar planen vid behov. Digitala verktyg används som hjälpmedel i planeringen och dokumentationen.

- olika sätt att hämta inspiration och idéer
- planering
- mått, mängd, skala
- dokumentation av slöjdprocessen
- utvärdering av produkt

Tekniker, material och arbetsredskap

Eleven ska ges möjlighet att pröva olika material och arbetstekniker för att utveckla sina idéer till en produkt. I slöjd kombinerar eleven färger, figurer, olika ytor, stilar och former och utnyttjar materialens egenskaper. Eleven bekantar sig med hur de vanligaste redskap, verktygen och handmaskinerna som behövs i slöjdarbetet fungerar. Eleven ska lära sig benämna de vanligaste verktygen och redskapen. Eleven ska ges möjlighet att bekanta sig med enkel programmering inom slöjdområdet.

Teknisk slöjd

- *material:* träslag
- *arbetsredskap:* olika sågar, borrar, hyvel, rasp, fil, sandpapper, mätverktyg, handmaskiner (t.ex. skruvdragare, slipmaskin)
- *tekniker:* täljning, kapsågning, figursågning, urholkning,
- fogningstekniker och ytbehandlingar

Textilslöjd

- *material:* garn, tyg, fibrer
- *arbetsredskap:* symaskin, måttband, sax, olika nålar
- *tekniker:* garntekniker, broderi, tovning, symaskinssömnad
- grunderna i mönsterförståelse och användning av enklare mönster

Hållbarhet

Eleven bekantar sig med material och säkra arbetssätt. Eleven utforskar egenskaperna hos produkter och material med tanke på återvinning. Eleven ska ges möjlighet att skapa nytt av gammalt.

- säkerhetsföreskrifter

Slöjd

- arbets säkerhet

Mål, kompetenser och kunskapskriterier för åk 3-4

I slöjdundervisningen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Bedömningen och återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att lära sig. Genom formativa arbets sätt blir bedömningen en naturlig del av läroprocessen.

Från och med årskurs 3 ska eleven bedömas skilt i teknisk slöjd och textilslöjd. Eleven bedöms med vitsordet åtta (8) ifall eleven har uppnått en nivå som utgör ett genomsnitt av den kunskaps- och färdighetsnivå för de olika delområdena som beskrivs i kunskapskriterierna. Om eleven inom något delområde nått högre än nivån för vitsordet åtta kan detta kompensera en något lägre prestationsnivå inom ett annat delområde.

Bedömning av arbetet ingår som en del av bedömningen i alla läroämnen. Elevens arbete och inställning ska beaktas när vitsord bildas och kan till viss del påverka bedömningen både höjande och sänkande. Följande bör beaktas:

- aktivitet och deltagande vid genomgångar
- självständigt arbete enligt instruktioner
- ansvar för redskap och material.

I årskurserna 3-4 är det specifika uppdraget för undervisningen i slöjd:

- att utveckla elevens intresse för slöjdprocessen
- att utveckla elevens kunskaper om material och olika tekniker
- att utveckla elevens förmåga att hitta kreativa lösningar.

Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens som anknyter till målet	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 4 (utöver att eleven uppnår kriterierna för vitsordet 8 så krävs följande)
Utveckla elevens intresse och nyfikenhet för kreativt och experimentellt slöjdarbete.	Eleven utvecklar intresse och nyfikenhet för slöjdarbete.	C, E, F		<i>Intresse används inte som grund för bedömning.</i>	
Synliggöra elevens arbetsprocess och lärande genom att låta eleven ställa upp mål samt skapa	Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sin arbetsprocess och sitt lärande.	B, C, E		<i>Självutvärdering och kamratrespons används inte som grund för bedömning.</i>	

Slöjd

möjlighet för självutvärdering och kamratrespons.					
Arbetsprocessen					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 4
Handleda eleven att planera, utföra och färdigställa arbeten självständigt och tillsammans med andra.	Eleven utvecklar förståelse för skapandeprocessen.	B, C, D, E	Eleven kan med handledning delvis planera och utföra enkla arbeten.	Eleven kan planera, utföra och färdigställa arbeten.	Eleven utför arbeten noggrant och färdigställer arbeten självständigt.
Handleda eleven att utvärdera och dokumentera arbetsprocessen och den färdiga produkten även med hjälp av digital teknik.	Eleven utvecklar förmåga att utvärdera och dokumentera process och resultat.	B, D, E	Eleven kan med handledning dokumentera en del av processen.	Eleven dokumenterar den färdiga produkten och kan utvärdera process och resultat.	Eleven utvärderar processen och kan vid behov utveckla sin plan.
Handleda eleven att uttrycka sina idéer och sin kreativitet samt utveckla problemlösningsförmåga genom slöjdarbete.	Eleven utvecklar kreativitet och problemlösningsförmåga.	C, E, F, G	Eleven kan med handledning välja mellan färdiga alternativ och idéer.	Eleven har egna idéer och visar kreativitet i sitt arbete.	Eleven löser problem och uttrycker sig självständigt, kreativt och personligt.
Tekniker och material					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 4
Handleda eleven att bli bekant med ämnesspecifika begrepp, ord och termer.	Eleven utvecklar förståelse för ämnesspecifika ord och begrepp.	A, B, E	Eleven känner igen några enkla verktyg och redskap.	Eleven kan benämna de vanligaste verktyg, arbetsredskap och tekniker som används.	Eleven använder korrekta begrepp om verktyg, arbetsredskap, tekniker och material.
Handleda eleven att välja och använda ändamålsenliga redskap och tekniker.	Eleven utvecklar kunskap om redskap och tekniker och deras användningsområden.	B, C, D, G	Eleven kan med handledning använda något redskap inom någon teknik.	Eleven kan använda lämpliga arbetsredskap i olika tekniker på ett korrekt och ändamålsenligt sätt.	Eleven kan självständigt välja ändamålsenliga redskap och utföra tekniker på rätt sätt.
Hållbarhet					

Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 4	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 4
Uppmuntra eleven att arbeta målinriktat, med ansvarsfull användning av material och redskap.	Eleven utvecklar förståelse för ansvarsfull användning av material och redskap samt målinriktat arbete.	H	Eleven känner till vikten av ansvarsfull användning av material.	Eleven använder material och redskap på ett ansvarsfullt sätt.	Eleven arbetar målinriktat och tar ansvar för sitt arbete.
Handleda eleven att utveckla förståelse för säkerhetsaspekter och att ta hänsyn till trygghet och säkerhet.	Eleven utvecklar förståelse för säkerhet.	H	Eleven känner till de viktigaste säkerhetsaspekterna.	Eleven kan redogöra för vilka säkerhetsaspekter som gäller i arbetsprocessen och följer dem.	Eleven har en förståelse för varför säkerhetsaspekterna finns och tar hänsyn till egen och andras trygghet.

Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 5-6

I årskurserna 5-6 är slöjdundervisningens uppdrag att utveckla elevens förståelse för slöjdprocessen i sin helhet, från idé till produkt. Genom språkutvecklande arbetssätt ska undervisningen stöda eleven att lära sig ämnesspecifika begrepp, ord och termer kopplade till båda slöjdformerna.

Eleven bekantar sig med olika materials egenskaper och blir bekant med hur egenskaperna kan utnyttjas och vilka lösningar de möjliggör. Eleven ska vägledas i att kunna välja mellan olika arbetsmetoder, arbetsredskap, maskiner och anordningar samt att arbeta med hjälp av dem. Lärmiljöerna i slöjd ska vara ändamålsenliga, trygga och mångsidiga och omfattar förutom den fysiska miljön även sociala situationer och sammanhang samt digitala miljöer. Eleven ska få möjlighet att arbeta både enskilt och tillsammans med andra. Funktionella metoder där eleven erbjuds fysisk aktivitet, delaktighet och interaktion uppmuntras i undervisningen.

Digitala verktyg ska integreras i undervisningen på ett naturligt sätt, bland annat genom att använda olika läromedel, plattformar för lärande, ritprogram och digital bildredigering samt att skapa ritningar och modeller som stöd för det egna arbetet och planeringen. Nyfikenhet för lokalt förankrad slöjd väcks genom t.ex. kontakt med sakkunniga, studiebesök, utställningar osv.

Ergonomiskt riktiga arbetssätt och arbetsställningar genomgås och tillämpas inom slöjdundervisningen. Vikten av att följa säkerhetsföreskrifter betonas i alla delar av slöjdprocesserna.

Slöjd

En helhetsskapande undervisning genom bland annat ämnesövergripande samarbete uppmuntras.

Centralt innehåll för åk 5-6

Arbetsprocessen inom textilslöjd och teknisk slöjd

Eleven vidareutvecklar förståelse för hela arbetsprocessen i slöjdarbete. Eleven planerar, utför, dokumenterar och utvärderar olika slöjdprodukter. Eleven utarbetar en plan för att framställa en egen produkt och utvecklar planen vid behov. Digitala verktyg används som en del av planeringen och dokumentationen.

- olika sätt att hämta inspiration och idéer
- planering
- mått, mängd, skala
- övning av att följa arbetsordningar och arbetsbeskrivningar
- dokumentation av slöjdprocessen
- utvärdering av produkter

Tekniker, material och arbetsredskap

Eleven ska ges möjlighet att arbeta med olika material och fördjupa sitt kunnande i arbetstekniker. Eleven ska utveckla problemlösningsförmåga och kreativitet. I slöjd kombinerar eleven färger, figurer, olika ytor, stilar och former och utnyttjar materialens fasthet och böjlighet. Eleven undersöker materialens egenskaper samt hur de vanligaste handmaskiner och anordningar som behövs i slöjdarbetet fungerar. Eleven ska utveckla förståelse för verktyg och redskap samt hantering av dessa. Eleven övar programmering inom slöjdområdet.

Teknisk slöjd

- *material*: träslag, metall
- *arbetsredskap*: olika sågar, borrar, hyvel, rasp, fil, sandpapper, mätredskap, handmaskiner (t.ex. skruvdragare, slipmaskin)
- *tekniker*: täljning, kapsågning, figursågning, urholkning, mjuklödning, bockning
- fogningstekniker och ytbehandlingar

Textilslöjd

- *material*: garn och tyg
- *arbetsredskap*: symaskin, måttband, sax, stickor och olika nålar
- *tekniker*: stickning, virkning, symaskinssömnad
- grunderna i mönsterförståelse och användning av enklare mönster
- enkelt klädesplagg

Hållbarhet

Eleven bekantar sig med säkra material och arbetssätt. Eleven utforskar egenskaperna hos produkter och material med tanke på återvinning. Eleven ska ges möjlighet att skapa nytt av gammalt.

- säkerhetsföreskrifter
- arbets säkerhet
- återanvändningsmöjligheter och konsumentkunskap

Mål, kompetenser och kunskapskriterier för åk 5-6

I slöjdundervisningen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Bedömningen och återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att lära sig. Genom formativa arbetssätt blir bedömningen en naturlig del av läroprocessen.

Eleven bedöms med vitsordet åtta (8) ifall eleven har uppnått en nivå som utgör ett genomsnitt av den kunskaps- och färdighetsnivå för de olika delområdena som beskrivs i kunskapskriterierna. Om eleven inom något delområde nått högre än nivån för vitsordet åtta kan detta kompensera en något lägre prestationsnivå inom ett annat delområde.

Bedömning av arbetet ingår som en del av bedömningen i alla läroämnen. Elevens arbete och inställning ska beaktas när vitsord bildas och kan till viss del påverka bedömningen både höjande och sänkande. Följande bör beaktas:

- aktivitet och deltagande vid genomgångar
- självständigt arbete enligt instruktioner
- ansvar för redskap och material.

I årskurserna 5-6 är det specifika uppdraget för undervisningen i slöjd:

- att vidareutveckla elevens intresse för slöjdprocessen
- att vidareutveckla elevens kunskaper om material och olika tekniker
- att vidareutveckla elevens förmåga att hitta kreativa lösningar.

Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens som anknyter till målet	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6 (utöver att eleven uppnår kriterierna för vitsordet 8 så krävs följande)
Utveckla elevens intresse och nyfikenhet för kreativt och	Eleven utvecklar intresse och nyfikenhet för slöjdarbete.	C, E, H		<i>Intresse och nyfikenhet används inte som grund för bedömning.</i>	

Slöjd

experimentellt slöjdarbete.					
Synliggöra elevens arbetsprocess och lärande genom att låta eleven ställa upp mål samt skapa möjlighet för självutvärdering och kamratrespons.	Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sin arbetsprocess och sitt lärande.	B, C, E		<i>Självutvärdering och kamratrespons används inte som grund för bedömning.</i>	
Arbetsprocessen					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6
Handleda eleven att planera, utföra och färdigställa arbeten självständigt och tillsammans med andra och att beakta estetik och funktionalitet i sitt arbete.	Eleven utvecklar förståelse för skapandeprocessen.	B, C, D, E, F, G, H	Eleven kan med handledning planera och utföra enkla arbeten.	Eleven kan planera, utföra och färdigställa arbeten och tar hänsyn till estetik och funktionalitet.	Eleven utför arbeten noggrant och färdigställer arbeten självständigt.
Handleda eleven att utvärdera och dokumentera arbetsprocessen och den färdiga produkten även med hjälp av digital teknik.	Eleven utvecklar förmåga att utvärdera och dokumentera process och resultat.	B, D, E	Eleven kan med handledning dokumentera en del av processen.	Eleven dokumenterar den färdiga produkten och kan utvärdera process och resultat.	Eleven utvärderar processen och kan vid behov utveckla sin plan.
Handleda eleven att uttrycka sina idéer och sin kreativitet samt utveckla problemlösningsförmåga genom slöjdarbete.	Eleven utvecklar kreativitet och problemlösningsförmåga.	C, E, F, G	Eleven kan med handledning välja mellan färdiga alternativ på idéer.	Eleven har egna idéer och visar kreativitet i sitt arbete.	Eleven löser problem och uttrycker sig självständigt, kreativt och personligt.
Tekniker och material					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6
Handleda eleven att förstå och använda ämnesspecifika begrepp, ord och termer.	Eleven utvecklar förståelse för ämnesspecifika ord och begrepp.	A, B, E	Eleven känner till de vanligaste verktygen och arbetsredskapen.	Eleven kan benämna verktyg, arbetsredskap och tekniker som har använts i undervisningen.	Eleven använder sig av ämnesspecifika begrepp.

Slöjd

Handleda eleven att utveckla materialkännedom samt förståelse för ändamålsenlig användning av material.	Eleven utvecklar förståelse för material och deras användningsområden.	C, G	Eleven kan känna igen något material som använts.	Eleven kan beskriva vissa material som har behandlats och kan ge exempel på användningsområden.	Eleven kan välja ändamålsenliga material.
Handleda eleven att välja och använda ändamålsenliga redskap.	Eleven utvecklar förståelse för redskap och deras användningsområden.	B, C, D, G	Eleven kan med handledning använda något redskap.	Eleven kan använda lämpliga arbetsredskap på ett korrekt och ändamålsenligt sätt.	Eleven kan välja ändamålsenliga redskap.
Handleda eleven att utveckla färdigheter inom olika tekniker.	Eleven utvecklar färdighet inom olika tekniker.	B, C, D, G	Eleven kan med handledning utföra någon teknik.	Eleven kan utföra grundläggande tekniker i slöjd.	Eleven har goda färdigheter inom olika tekniker.
Hållbarhet					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 6	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 6
Uppmuntra eleven att arbeta målinriktat, med ansvarsfull användning av material och redskap.	Eleven utvecklar förståelse för ansvarsfull användning av material och redskap samt målinriktat arbete.	H	Eleven känner till vikten av ansvarsfull användning av material.	Eleven använder material och redskap på ett ansvarsfullt sätt.	Eleven arbetar målinriktat och tar ansvar för sitt arbete.
Handleda eleven att utveckla förståelse för säkerhetsaspekter och att ta hänsyn till trygghet och säkerhet.	Eleven utvecklar förståelse för säkerhet.	H	Eleven känner till de viktigaste säkerhetsaspekterna.	Eleven kan redogöra för vilka säkerhetsaspekter som gäller i arbetsprocessen och följer dem.	Eleven har en förståelse för varför säkerhetsaspekterna finns och tar hänsyn till egen och andras trygghet.
Handleda eleven att utforska egenskaper hos produkter och material med tanke på återvinning.	Eleven utvecklar förståelse för återanvändningssmöjligheter.	H	Eleven kan med handledning göra nytt av gammalt.	Eleven visar förståelse för effektiv användning av material och ser återanvändningsmöjligheter.	Eleven kan självständigt välja material med tanke på hållbarhet.

Riktlinjer och arbetsupplägg för åk 7-9

I årskurserna 7-8 ska eleven få undervisning i både teknisk slöjd och textilslöjd. I årskurs 9 får eleven välja att fördjupa sig i en av slöjdformerna. Slöjdundervisningens uppdrag att stärka och fördjupa elevens kunskaper och färdigheter som behövs för att planera, skapa nytt och uttrycka sig genom slöjd. Eleven ska utveckla kreativitet och problemlösningsförmåga. Funktionella metoder där eleven erbjuds fysisk aktivitet, delaktighet och interaktion uppmuntras i undervisningen.

Lärmiljöerna och arbetsredskapen ska vara trygga och mångsidiga och eleven ska få möjlighet att lära sig att använda olika material och att tillägna sig en ansvarsfull arbetsattityd. Vardagslivet, naturen, den byggda miljön och olika föremål observeras och utnyttjas för att planera och framställa slöjdprodukter. Ett språkutvecklande arbetssätt ska användas och digitala verktyg ska integreras i undervisningen på ett naturligt sätt. Digitala verktyg ger möjlighet att använda olika läromedel, plattformar för lärande, ritprogram och digital bildredigering samt att skapa ritningar och modeller som stöd för det egna arbetet och planeringen. Eleven ska ges möjlighet att skapa tredimensionella ritningar och modeller i de arbetsprocesser där det är ändamålsenligt.

I undervisningen används arbetssätt som är typiska för tekniskt arbete och textilarbete. Eleven får inspiration till sitt eget skapande i slöjd och utvecklar förståelse för entreprenörskap genom till exempel kontakt med utomstående sakkunniga, i virtuella miljöer eller genom att i mån av möjlighet besöka museer, utställningar och företag. Undervisningen tar fasta på de praktiska färdigheternas betydelse i vardagen och arbetslivet.

En helhetsskapande undervisning genom bland annat ämnesövergripande samarbete uppmuntras.

Centralt innehåll för åk 7-9

Arbetsprocessen inom textilslöjd och teknisk slöjd

Eleven utför uppgifter där planering, kreativitet och uppfinningsrikedom betonas. Eleven vidareutvecklar förståelsen för slöjdrelaterade begrepp, tecken och symboler. Eleven ska ges möjlighet att utvärdera både sitt eget och sina klasskamraters arbete under slöjdprocessen.

- olika sätt att hämta inspiration och idéer
- planering med mått och skala, digitalt och analogt
- arbetsbeskrivningar
- dokumentation av slöjdprocessen
- utvärdering av produkter
- användning av färdiga mönster
- användning av teknisk ritning

Tekniker och material

Slöjd

Eleven prövar olika sätt att bearbeta, kombinera och behandla material samt använder kreativt olika traditionella och nya material och framställningstekniker. I slöjdundervisningen används inbyggda system, d.v.s. man tillämpar programmering för planering och framställning av produkter, till exempel genom att använda 3D-skrivare och broderimaskiner. Eleven lär sig använda arbetsredskap, maskiner och anordningar som behövs i slöjdarbetet på ett mångsidigt och ändamålsenligt sätt. Användning av maskiner ska ske under lärarens ledning och omedelbara tillsyn.

Textilslöjd

- tillverkning av klädesplagg, inredningstextilier eller bruks- och prydnadsföremål

Trä

- maskinell bearbetning
- ytbehandling
- enklare möbeltillverkning eller bruks- och prydnadsföremål

Metall

- hantverksmässig metallbearbetning
- hopfogningsmetoder
- tillverkning av bruks- och prydnadsföremål

Hållbarhet

Eleven undersöker olika betydelser som slöjd och olika slöjdprodukter kan ha ur individ-, samhälls- och miljöperspektiv. Eleven reflekterar över hur slöjd främjar hållbar utveckling och välbefinnandet i vardagen. Eleven får kunskap om arbets säkerhet samt lär sig att kartlägga och bedöma risker under slöjdprocessens gång. Eleven arbetar på ett tryggt och säkert sätt. Eleven ska få förståelse för ekologiskt, etiskt och ekonomiskt hållbara val i slöjdprocessen.

- textilvård
- underhåll och reparationer
- återanvändning av material
- miljötank i produktplanering

Fördjupning

Under årskurs 9 får eleven välja att fördjupa sig i antingen teknisk slöjd eller textilslöjd. Undervisningen kan också vara en kombination av båda slöjdarterna och olika tekniker och material. Elevens eget intresse och förmåga ska ligga som grund för undervisningen. Eleven ska handledas att ta eget ansvar och planera arbetsprocessen och elevens egna initiativ uppmuntras. Undervisningen ska utveckla elevens förmåga till självständigt arbete, problemlösning och analys av arbetsprocessen. För att skapa verklighetsförankring och tillföra idéer till slöjdprocessen kan undervisningen ske i samarbete med aktörer utanför skolan.

Mål, kompetenser och kunskapskriterier för år 7-9

I slöjdundervisningen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Bedömningen och återkopplingen ska vara mångsidig, konkret och utveckla elevens förmåga att lära sig. Genom formativa arbetsätt blir bedömningen en naturlig del av läroprocessen.

Slutbedömningen genomförs det läsår då ämnesstudierna avslutas i respektive ämne. Genom slutbedömningen definierar läraren hur väl eleven vid slutet av studierna har uppnått kunskapskriterierna för lärokursen, även tidigare prestationer tas i beaktande. Slutsvitsordet bestäms så att läraren jämför elevens kunskaps- och färdighetsnivå med de kunskapskriterier som finns i läroplanen.

Eleven bedöms med vitsordet åtta (8) ifall eleven har uppnått en nivå som utgör ett genomsnitt av den kunskaps- och färdighetsnivå för de olika delområdena som beskrivs i kunskapskriterierna. Om eleven inom något delområde nått högre än nivån för vitsordet åtta kan detta kompensera en något lägre prestationsnivå inom ett annat delområde.

Bedömning av arbetet ingår som en del av bedömningen i alla läroämnen. Elevens arbete och inställning ska beaktas när vitsord bildas och kan till viss del påverka bedömningen både höjande och sänkande. Följande bör beaktas:

- aktivitet och deltagande vid genomgångar och diskussioner
- självständigt arbete enligt instruktioner
- ansvar för material och redskap.

Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens som anknyter till målet	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av år 9	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av år 9	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av år 9 (utöver att eleven uppnår kriterierna för vitsordet 8 så krävs följande)
Vidareutveckla elevens intresse för kreativt och experimentellt slöjdarbete samt förståelse för vikten av praktiska färdigheter i det egna livet, samhället och arbetslivet.	Eleven vidareutvecklar intresset och förståelsen för praktiska färdigheters betydelse i vardagen.	C, E, F, G		<i>Intresse utvärderas men används inte som grund för bedömning.</i>	
Synliggöra elevens arbetsprocess och lärande genom att låta eleven ställa upp mål samt skapa	Eleven utvecklar förmåga att utvärdera sin arbetsprocess	B, C, E		<i>Självutvärdering och kamratrespons används inte som</i>	

möjlighet för självutvärdering och kamratrespons.	s och sitt lärande.			<i>grund för bedömning.</i>	
Arbetsprocessen inom textilslöjd och teknisk slöjd					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 9	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 9	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 9
Handleda eleven att planera, utföra och färdigställa arbeten självständigt och tillsammans med andra och att beakta estetik och funktionalitet i sitt arbete.	Eleven utvecklar förståelse för slöjdprocessen.	B, C, D, E, F, G, H	Eleven kan med handledning planera, utföra och delvis färdigställa arbeten.	Eleven kan genomföra sina idéer planenligt och med hänsyn till estetik och funktionalitet.	Eleven planerar och söker olika lösningar för sitt arbete samt färdigställer arbeten noggrant och självständigt.
Handleda eleven att använda digitala verktyg för planering, dokumentation och utvärdering.	Eleven utvecklar förmåga att använda sig av digitala verktyg.	B, D, E	Eleven kan med handledning använda digitala verktyg för att dokumentera vissa faser av slöjdprocessen.	Eleven kan använda digitala verktyg för planering, dokumentation och utvärdering av slöjdprocessen.	Eleven kan självständigt använda digitala verktyg för att utvärdera processen och vid behov utveckla sin plan.
Handleda eleven att uttrycka sina idéer och kreativitet samt utveckla problemlösningsförmåga och entreprenörskap.	Eleven utvecklar kreativitet, problemlösningsförmåga och entreprenörskap.	C, E, F, G	Eleven kan uttrycka enkla idéer i styrda uppgifter.	Eleven uttrycker idéer på ett kreativt sätt och kan lösa problem enskilt eller tillsammans med andra.	Eleven uttrycker idéer på ett personligt och innovativt sätt och visar förståelse för entreprenörskap.
Tekniker och material					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 9	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 9	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 9
Handleda eleven att utveckla förståelse för ämnesspecifika ord och begrepp samt att tolka tecken och symboler kopplade till slöjd.	Eleven utvecklar förståelse för ämnesspecifika begrepp, tecken och symboler.	A, B, C, E, H	Eleven känner till vissa slöjdrelaterade begrepp, tecken och symboler.	Eleven kan förklara slöjdrelaterade begrepp, tecken och symboler i samband med olika praktiska uppgifter.	Eleven tillämpar korrekta slöjdrelaterade begrepp, tecken och symboler på ett ändamålsenligt sätt.
Handleda eleven att utveckla mångsidiga kunskaper inom olika slöjdtekniker.	Eleven utvecklar mångsidiga kunskaper inom olika	C, E, F	Eleven prövar på olika tekniker.	Eleven kan visa kunskapsutveckling inom behandlade tekniker.	Eleven visar på mångsidiga kunskaper inom flera olika slöjdtekniker.

Slöjd

	slöjdtekniker				
Handleda eleven att undersöka och mångsidigt använda olika redskap, material och ändamålsenliga tekniker.	Eleven utvecklar förståelse för redskap, material och tekniker.	B, C, D, G	Eleven känner igen material och tekniker och kan med handledning välja sådana som lämpar sig för det tilltänkta arbetet.	Eleven kan välja ändamålsenliga material, tekniker och bearbetningsmetoder samt använda dem för att framställa produkter.	Eleven kan reflektera kring materialens egenskaper vid val av material, lämpliga tekniker och bearbetningsmetoder.
Hållbarhet					
Undervisningsmål	Lärandemål	Kompetens	Kriterier för vitsordet 5 vid slutet av åk 9	Kriterier för vitsordet 8 vid slutet av åk 9	Kriterier för vitsordet 10 vid slutet av åk 9
Handleda eleven att uppfatta, förutse och reagera på riskfaktorer i arbetet och att arbeta på ett tryggt och säkert sätt under slöjdprocessen.	Eleven utvecklar förståelse för säkerhetsaspekter i slöjdprocessen.	H	Eleven förstår givna säkerhetsanvisningar och följer dem med handledning.	Eleven kan bedöma riskerna i arbetet samt arbeta på ett tryggt och säkert sätt under slöjdprocessen.	Eleven utvecklar en trygg och säker arbetskultur och arbetar på ett ansvarsfullt sätt.
Vägleda eleven att tänka ekonomiskt och att i anslutning till slöjdprocessen göra medvetna och hållbara val.	Eleven utvecklar medvetenhet kring hållbarhet i anslutning till slöjdprocessen.	H	Eleven kan ge exempel på hållbara val i anslutning till slöjdprocessen.	Eleven kan redogöra för hållbara val i slöjdprocessen.	Eleven kan analysera, motivera och tillämpa hållbara val i anslutning till slöjdprocessen.
Handleda eleven att utveckla förståelse för produkters och materials egenskaper med tanke på återvinning och källsortering.	Eleven utvecklar förståelse för återanvändning och källsortering.	H	Eleven kan med handledning sortera avfall från slöjdprocessen.	Eleven visar förståelse för återanvändning av material och kan källsortera slöjdvavfall.	Eleven använder självständigt återvunnet material och reflekterar kring källsortering.